ARREST VAN HET HOF (Eerste kamer)

9 december 2004 *

In zaak C-177/03,

betreffende een beroep wegens niet-nakoming krachtens artikel 141 EA, ingesteld op 16 april 2003,

Commissie van de Europese Gemeenschappen, vertegenwoordigd door J. Grunwald en B. Stromsky als gemachtigden, domicilie gekozen hebbende te Luxemburg,

verzoekster,

tegen

Franse Republiek, vertegenwoordigd door G. de Bergues en E. Puisais als gemachtigden,

verweerster,

* Procestaal: Frans.

wijst

HET HOF VAN JUSTITIE (Eerste kamer),

samengesteld als volgt: P. Jann, kamerpresident, K. Lenaerts, J. N. Cunha Rodrigues (rapporteur), M. Ilešič en E. Levits, rechters,

advocaat-generaal: L. A. Geelhoed,
griffier: R. Grass,

gezien de schriftelijke procedure,

gehoord de conclusie van de advocaat-generaal ter terechtzitting van 1 juli 2004,

het navolgende

Arrest

1 De Commissie van de Europese Gemeenschappen verzoekt het Hof om vast te stellen dat de Franse Republiek, door niet de maatregelen te nemen die nodig zijn om te voldoen aan de artikelen 2, 3, 5, 6, 7 en 8 van richtlijn 89/618/Euratom van de Raad van 27 november 1989 betreffende de informatie van de bevolking over de bij stralingsgevaar toepasselijke maatregelen ter bescherming van de gezondheid en over de alsdan te volgen gedragslijn (PB L 357, blz. 31; hierna: „richtlijn"), de krachtens deze richtlijn op haar rustende verplichtingen niet is nagekomen.

Toepasselijke bepalingen

2 Artikel 1 van de richtlijn bepaalt:

„Met deze richtlijn wordt beoogd op het niveau van de Gemeenschap gemeenschappelijke doelstellingen te bepalen betreffende de maatregelen en procedures ter informatie van de bevolking die tot doel hebben de operationele bescherming van de volksgezondheid bij stralingsgevaar te verbeteren."

3 Artikel 2 van de richtlijn luidt:

„In deze richtlijn wordt verstaan onder stralingsgevaar elke situatie:

1. die het gevolg is van

   a) een ongeval dat zich op het grondgebied van een lidstaat heeft voorgedaan in installaties of bij werkzaamheden bedoeld in punt 2 en waarbij een belangrijke hoeveelheid radioactieve stoffen vrijkomt of kan vrijkomen,

   of

b) detectie, op of buiten zijn grondgebied, van abnormale niveaus van radioactiviteit die waarschijnlijk schadelijk zijn voor de volksgezondheid in die lidstaat,

of

c) andere dan de onder a genoemde ongevallen die zich hebben voorgedaan in installaties of bij werkzaamheden bedoeld in punt 2 en waarbij een belangrijke hoeveelheid radioactieve stoffen vrijkomt of kan vrijkomen,

of

d) andere ongevallen waarbij een belangrijke hoeveelheid radioactieve stoffen vrijkomt of kan vrijkomen;

2. die te wijten is aan de in punt 1, onder a en c, vermelde installaties en werkzaamheden, welke zijn:

a) iedere kernreactor, ongeacht de plaats waar deze is gelegen;

b) iedere andere installatie voor de splijtstofcyclus;

c) iedere installatie voor de behandeling van radioactief afval;

d) vervoer en opslag van splijtstoffen of radioactief afval;

e) vervaardiging, gebruik, opslag, verwijdering en vervoer van radio-isotopen voor agrarische, industriële en medische doeleinden, of voor daarmee verband houdende wetenschappelijke doeleinden en onderzoeksdoeleinden,

en

f) het gebruik van radio-isotopen voor de opwekking van energie in ruimteobjecten."

4 In artikel 3 van de richtlijn heet het:

„In deze richtlijn worden de termen ‚het vrijkomen van een belangrijke hoeveelheid radioactieve stoffen' en ‚abnormale niveaus van radioactiviteit die waarschijnlijk schadelijk zijn voor de volksgezondheid' geacht te slaan op situaties die de overschrijding met zich kunnen brengen van de limietdoses die in de richtlijnen tot vaststelling van communautaire basisnormen betreffende stralingsbescherming voor de personen van het publiek zijn bepaald [...]"

5 Artikel 5 van de richtlijn bepaalt:

„1. De lidstaten zien erop toe dat de bevolking die kan worden getroffen in geval van stralingsgevaar, wordt geïnformeerd over de maatregelen ter bescherming van de gezondheid die op haar van toepassing zullen zijn, alsmede over de te volgen gedragslijn bij stralingsgevaar.

2. De verstrekte informatie heeft ten minste betrekking op de in bijlage I vermelde punten.

3. Deze informatie wordt aan de in lid 1 vermelde bevolking verstrekt zonder dat die daarom hoeft te vragen.

4. De lidstaten werken de informatie bij en verstrekken die op gezette tijden en daarnaast wanneer in de beschreven maatregelen significante wijzigingen worden aangebracht. Deze informatie is permanent toegankelijk voor het publiek."

6 Artikel 6 van de richtlijn luidt:

„1. De lidstaten zien erop toe dat, zodra zich stralingsgevaar voordoet, de feitelijk getroffen bevolking onverwijld wordt ingelicht over de noodsituatie, de te volgen gedragslijn en de maatregelen ter bescherming van de gezondheid die in dat specifieke geval voor haar van toepassing zijn.

2. De informatie heeft betrekking op de punten van bijlage II die voor het specifieke stralingsgevaar relevant zijn."

7 In artikel 7 van de richtlijn heet het:

„1. De lidstaten zien erop toe dat personen die niet behoren tot het personeel van de installaties en/of niet deelnemen aan de werkzaamheden omschreven in artikel 2, punt 2, maar die ingeschakeld kunnen worden bij de organisatie van de hulpverlening bij stralingsgevaar, adequate en geregeld bijgewerkte informatie krijgen over de risico's die hun inzet voor hun gezondheid heeft en over de in dergelijke gevallen te nemen voorzorgsmaatregelen; in deze informatie wordt rekening gehouden met de verschillende gevallen van stralingsgevaar die zich kunnen voordoen.

2. Deze informatie wordt met relevante informatie aangevuld wanneer zich stralingsgevaar voordoet, rekening houdend met de omstandigheden van dat specifieke geval."

8 Artikel 8 van de richtlijn bepaalt:

„De in de artikelen 5, 6 en 7 bedoelde informatie omvat ook de aanduiding van de autoriteiten die met de toepassing van de in deze artikelen bedoelde maatregelen belast zijn."

9 Krachtens artikel 161, derde alinea, EA, is de richtlijn verbindend ten aanzien van het te bereiken resultaat voor elke lidstaat waarvoor zij bestemd is, doch laat zij aan de nationale instanties de bevoegdheid vorm en middelen te kiezen.

Precontentieuze procedure

10 Na de Franse Republiek te hebben aangemaand haar opmerkingen te maken, heeft de Commissie haar op 27 juli 2000 een met redenen omkleed advies gestuurd, waarin zij stelde dat deze lidstaat niet de maatregelen had genomen die nodig waren om te voldoen aan een aantal bepalingen van de richtlijn, en deze lidstaat verzocht binnen een termijn van twee maanden na de kennisgeving van dit advies dergelijke maatregelen te nemen. Op verzoek van de Franse autoriteiten is deze termijn tot 27 oktober 2000 verlengd.

11 De Franse Republiek heeft vervolgens een aantal wetgevingsmaatregelen vastgesteld om de richtlijn om te zetten. Daar de Commissie geen genoegen kon nemen met deze maatregelen, heeft zij bij op 16 april 2003 neergelegd verzoekschrift het onderhavige beroep ingesteld.

Standpunten van partijen

12 De Commissie concludeert dat het het Hof behage:

— vast te stellen dat de Franse Republiek, door niet de maatregelen te nemen die nodig zijn om te voldoen aan de artikelen 2, 3, 5, 6, 7 en 8 van de richtlijn, niet heeft voldaan aan de krachtens deze richtlijn op haar rustende verplichtingen, en

— de Franse Republiek in de kosten te verwijzen.

13 Tot staving van dit beroep voert de Commissie zes grieven aan, een betreffende elk van voornoemde bepalingen.

14 In de formele conclusies van haar verweerschrift stelt de Franse regering dat de Commissie haar eerste tot en met vierde en haar zesde grief zou moeten intrekken. In dupliek concludeert zij evenwel tot afwijzing van deze grieven. Zij erkent echter dat de vijfde grief gegrond is.

De subsidiaire conclusies van de Franse regering

15 Hoewel de Franse regering primair heeft geconcludeerd tot afwijzing van de eerste tot en met de vierde en de zesde grief van de Commissie, was zij eveneens van mening dat de Commissie die grieven zou moeten intrekken.

16 In dat verband zij eraan herinnerd dat het Hof geen uitspraak vermag te doen over een verzoek dat erop gericht is de Commissie een grief te doen intrekken in het kader van een beroep wegens niet-nakoming. In het systeem van artikel 141 EA beschikt de Commissie immers over een discretionaire bevoegdheid om een beroep wegens niet-nakoming in te stellen en staat het niet aan het Hof om de opportuniteit van de uitoefening van deze bevoegdheid te toetsen (zie in die zin de arresten van 6 juli 2000, Commissie/België, C-236/99, Jurispr. blz. I-5657, punt 28, en 14 mei 2002, Commissie/Duitsland, C-383/00, Jurispr. blz. I-4219, punt 19).

17 Daarentegen staat het aan het Hof om in voorkomend geval te oordelen of een beroep op grond van artikel 141 EA niet-ontvankelijk is omdat het niet tijdig is ingesteld of misbruik van procedure oplevert (zie arrest van 14 december 1971, Commissie/Frankrijk, 7/71, Jurispr. blz. 1003, punten 2-13).

18 In het onderhavige geval is de in het met redenen omkleed advies vastgestelde termijn verstreken op 27 oktober 2000, terwijl het beroep op 16 april 2003 is ingesteld, dus bijna tweeënhalf jaar later. Tijdens deze periode heeft de betrokken lidstaat talrijke en belangrijke maatregelen genomen op het betrokken gebied. Zowel de Franse regering als de Commissie zijn in hun memories uitvoerig ingegaan op de vraag of deze na 27 oktober 2000 vastgestelde nationale maatregelen naar behoren uitvoering gaven aan de richtlijn, hoewel het duidelijk is dat het Hof deze discussie buiten beschouwing dient te laten.

19 Blijkens vaste rechtspraak moet het bestaan van een niet-nakoming immers worden beoordeeld op basis van de situatie waarin de lidstaat zich bevond aan het einde van de in het met redenen omkleed advies gestelde termijn, en kan het Hof met sedertdien opgetreden wijzigingen geen rekening houden (zie inzonderheid arrest van 6 maart 2003, Commissie/Luxemburg, C-211/02, Jurispr. blz. I-2429, punt 6).

20 In dergelijke omstandigheden valt het instellen van een beroep wegens niet-nakoming moeilijk te rijmen met het systeem van artikel 141 EA. Het regelmatige verloop van de in dat artikel vastgestelde precontentieuze procedure vormt immers een door het Verdrag gewilde wezenlijke waarborg, niet enkel ter bescherming van de rechten van de betrokken lidstaat, maar ook om te verzekeren dat in de eventuele procedure voor het Hof het onderwerp van het geding duidelijk is omschreven (zie in die zin beschikking van 11 juli 1995, Commissie/Spanje, C-266/94, Jurispr. blz. I-1975, punt 17, en arrest van 10 april 2003, Commissie/Portugal, C-392/99, Jurispr. blz. I-3373, punt 133).

21 Wanneer de relevante nationale bepalingen fundamenteel gewijzigd zijn tussen het einde van de termijn voor de naleving van het met redenen omkleed advies en de instelling van het beroep wegens niet-nakoming, kan het door het Hof uit te spreken arrest door deze evolutie een belangrijk deel van zijn nut verliezen. In een dergelijke

situatie zou het de voorkeur verdienen dat de Commissie geen beroep instelt, maar een nieuw met redenen omkleed advies uitbrengt, onder aanduiding van de grieven die zij in het licht van de gewijzigde omstandigheden wenst te behouden (zie in die zin beschikking Commissie/Spanje, reeds aangehaald, punt 24).

22 Dat de omstandigheden waarin de Commissie het onderhavige beroep heeft ingesteld het onderzoek van de zaak bemoeilijken, neemt niet weg dat zulks geen grond oplevert om het beroep niet-ontvankelijk te verklaren.

De eerste grief, betreffende artikel 2 van de richtlijn

°

23 Deze grief telt vier onderdelen. Ten eerste voert de Commissie aan dat de Franse Republiek de in artikel 2 van de richtlijn vastgestelde definitie van „stralingsgevaar" onvolledig heeft omgezet, aangezien decreet nr. 88-622 van 6 mei 1988, betreffende noodplannen, vastgesteld ter uitvoering van wet nr. 87-565 van 22 juli 1987 betreffende de organisatie van de burgerlijke veiligheid, en de voorkoming van bosbranden en grote risico's (*JORF* van 8 mei 1988, blz. 6636), slechts een deel van de in dat artikel bedoelde situaties bestrijkt. De in artikel 2, punt 2, sub d, e en f, vermelde activiteiten zijn immers in voornoemd decreet niet opgenomen. Ten tweede geldt artikel 6, lid 1, van het decreet volgens verweerster alleen voor kernreactoren met een thermisch vermogen van meer dan tien megawatt, terwijl de richtlijn geldt voor alle kernreactoren. Ten derde maakt artikel 6, lid 2, van het decreet volgens de Commissie geen melding van een installatie als bedoeld in artikel 1, lid 2, van de richtlijn. Ten slotte heeft het decreet, in strijd met de voorwaarden van artikel 2, punt 1, sub b en c, van de richtlijn, enkel betrekking op in Frankrijk gelegen installaties.

24 De Franse regering repliceert dat de door de Commissie aangevoerde tekortkomingen zijn verholpen door de bij decreet nr. 2002-367 van 13 maart 2002 (*JORF* van 20 maart 2002, blz. 4955) en decreet nr. 2003-295 van 31 maart 2003 (*JORF* van 2 april 2003, blz. 5776) ingevoerde wijzigingen.

25 Zoals in punt 19 van het onderhavige arrest in herinnering is gebracht, moet het bestaan van een niet-nakoming worden beoordeeld op basis van de situatie aan het einde van de termijn voor de naleving van het met redenen omkleed advies, en kan geen rekening worden gehouden met latere wijzigingen. In casu staat vast dat de in dat advies vastgestelde termijn, na verlenging ervan op verzoek van de Franse autoriteiten, op 27 oktober 2000 is verstreken. Of al dan niet sprake is van een niet-nakoming moet dus worden beoordeeld uit het oogpunt van de Franse wetgeving die gold op die datum.

26 De op die datum geldende versie van artikel 6 van decreet nr. 88-622 bepaalde:

„De speciale interventieplannen worden opgesteld om het hoofd te bieden aan de bijzondere risico's verbonden aan het bestaan of de werking van inrichtingen of installaties die zich op een vaste plaats bevinden.

Een speciaal interventieplan wordt opgesteld voor:

1° de locaties met ten minste één nucleaire basisinstallatie van het volgende type:

a) een kernreactor met een thermisch vermogen van meer dan tien megawatt;

b) een fabriek voor behandeling van gebruikte nucleaire brandstof;

c) een fabriek voor de afsplitsing van isotopen uit nucleaire brandstof;

d) een fabriek voor de chemische omzetting van nucleaire brandstof;

e) een fabriek voor de productie van nucleaire brandstof.

[...]"

27 Wat het eerste onderdeel van de onderhavige grief betreft, is in decreet nr. 88-622 geen van de in artikel 2, punt 2, sub d, e en f, van de richtlijn genoemde activiteiten uitdrukkelijk vermeld. Hoewel de in dat decreet bedoelde situaties eventueel verband kunnen houden met een van deze activiteiten, is er slechts sprake van een zeer partieel verband. Bijgevolg is het decreet niet volledig in overeenstemming met de richtlijn.

28 Wat het tweede onderdeel van de onderhavige grief betreft, geldt artikel 6, lid 1, sub a, van decreet nr. 88-622 voor kernreactoren met een thermisch vermogen van meer dan tien megawatt, terwijl de richtlijn, en meer in het bijzonder artikel 2, punt 2, sub a, ervan, voor alle kernreactoren geldt. Ook daarom is het decreet niet in overeenstemming met de richtlijn.

29 Met het derde onderdeel van de onderhavige grief betoogt de Commissie dat:

„[...] de geklasseerde installaties als bedoeld in artikel 6, lid 2, van decreet nr. 88-622 geen installatie behelzen als bedoeld in artikel 1, lid 2, van de richtlijn. Artikel 6, lid 2, van decreet nr. 88-622 geldt immers voor de geklasseerde installaties waarvoor een erfdienstbaarheid van openbaar nut werd gevestigd, nu deze bepaling oorspronkelijk verwees naar het in artikel 7-1 van wet nr. 76-663 bedoelde decreet, en zij thans, zoals gewijzigd bij decreet nr. 2002-367, naar artikel 515-8 van de Code de l'environnement (Franse milieuwet) verwijst. In het licht van de overgelegde nomenclatuur van de geklasseerde installaties (van april 2000, meegedeeld bij brief van 18 oktober 2000 van de Franse autoriteiten), moet worden opgemerkt dat de rubrieken 1700 tot en met 1721, betreffende radioactieve substanties, nooit de vermelding ‚S' — wat staat voor ‚erfdienstbaarheid van openbaar belang' — dragen, en dus niet onder artikel 6, lid 2, van decreet nr. 88-622 vallen."

30 De bewoordingen van dit onderdeel van de grief zijn moeilijk te begrijpen. De aard van de aangehaalde nomenclatuur en de verhouding ervan tot de uitvoering van de richtlijn worden niet toegelicht. Om de in de punten 19 en 25 van het onderhavige arrest uiteengezette redenen kan het Hof geen rekening houden met decreet nr. 2002-367. Ten slotte bevat de richtlijn geen artikel 1, lid 2, hoewel de Commissie meermaals naar deze bepaling verwijst.

31 Aangezien het derde onderdeel van de eerste grief niet voldoende duidelijk is, moet het worden afgewezen.

32 Wat het vierde onderdeel van de onderhavige grief betreft, volgt uit decreet nr. 88-622 dat dit enkel betrekking heeft op in Frankrijk gelegen installaties, terwijl artikel

2, punt 1, sub b en c, van de richtlijn betrekking heeft op ongevallen die zich buiten het grondgebied van de betrokken lidstaat hebben voorgedaan. Het decreet is op dit punt dus niet in overeenstemming met de richtlijn.

33 Hieruit volgt dat de Franse wetgeving op 27 oktober 2000, om de in de punten 27, 28 en 32 van het onderhavige arrest aangegeven redenen, artikel 2 van de richtlijn niet naar behoren had omgezet.

De tweede grief, betreffende artikel 3 van de richtlijn

34 De Commissie voert aan dat de Franse wetgeving geen definitie geeft van de begrippen „het vrijkomen van een belangrijke hoeveelheid radioactieve stoffen" en „abnormale niveaus van radioactiviteit die waarschijnlijk schadelijk zijn voor de volksgezondheid" in de zin van artikel 3 van de richtlijn. Een dergelijke definitie is volgens de Commissie noodzakelijk om nauwkeurig en met een voldoende graad van rechtszekerheid de situaties te bepalen waarin de nationale omzettingsmaatregelen toepassing vinden.

35 De Franse regering repliceert dat een adequate definitie in de Franse wetgeving is opgenomen bij decreet nr. 2003-295 en bij een besluit van 2 juni 2003 (in werkelijkheid van 17 oktober 2003) tot organisatie van een nationaal meetnet radioactiviteit in het leefmilieu (*JORF* van 28 oktober 2003, blz. 18382).

36 Om de in de punten 19 en 25 van het onderhavige arrest uiteengezette redenen kan het Hof geen rekening houden met deze handelingen en moet de gestelde niet-nakoming worden beoordeeld op basis van de op 27 oktober 2000 geldende wetgeving van de verwerende lidstaat.

37 De Franse regering betwist evenwel niet dat destijds in de Franse wetgeving geen definitie van de door de Commissie bedoelde begrippen was opgenomen.

38 Volgens de aan het Hof voorgelegde informatie, bevatte de op 27 oktober 2000 geldende Franse regelgeving geen enkele aanduiding van de limietdoses waarvan de mogelijke overschrijding moet leiden tot de in de richtlijn voorgeschreven maatregelen ter informatie van de bevolking.

39 Hieruit volgt dat de op die datum geldende Franse wetgeving in dat opzicht artikel 3 van de richtlijn niet naar behoren had omgezet.

De derde grief, betreffende artikel 5 van de richtlijn

40 De Commissie betoogt:

„Zodra [de eerste en tweede grief worden aanvaard], is artikel 5 van de richtlijn [...], dat voorziet in de voorafgaande informatie van de bevolking die kan worden

getroffen in geval van stralingsgevaar, niet volledig omgezet voor alle in artikel 2 van die richtlijn omschreven installaties en werkzaamheden, om de redenen die reeds zijn uiteengezet in de punten 29 tot en met 38 van dit verzoekschrift [betreffende de tweede en de derde grief]. De betrokken bevolking wordt immers niet in haar geheel gedekt door de nationale omzettingsmaatregelen van de richtlijn."

41 Hieruit blijkt dat de derde grief louter een gevolg is van het bestaan van de in de eerste en de tweede grief aangevoerde niet-nakomingen. Deze grief bestaat dus niet autonoom.

42 In een procedure wegens niet-nakoming kan een zelfde grief niet tweemaal tegen een verwerende lidstaat in aanmerking worden genomen.

43 Mitsdien dient de derde grief te worden afgewezen.

De vierde grief, betreffende artikel 6 van de richtlijn

44 De Commissie voert aan dat de in de Franse wet- of regelgeving vastgestelde nadere regels voor de informatie van de feitelijk getroffen bevolking afwijken van de in artikel 6 van de richtlijn vastgestelde regels. Artikel 6 van de richtlijn vereist volgens

de Commissie dat die bevolking „onverwijld" wordt ingelicht. Volgens de artikelen 7, derde alinea, en 9, tweede alinea, van decreet nr. 90-394 van 11 mei 1990 inzake de alarmering van de bevolking (*JORF* van 15 mei 1990, blz. 9585), wordt de bevolking evenwel geïnformeerd binnen de door de minister of de prefect bepaalde termijnen.

45 De Franse regering beroept zich in haar verweerschrift op decreet nr. 2001-368 van 25 april 2001, betreffende de informatie over de risico's en de te volgen gedragslijn in noodsituaties en houdende wijziging van decreet nr. 90-394 van 11 mei 1990 inzake de alarmering van de bevolking (*JORF* van 28 april 2001, blz. 6737), en op het besluit van 30 november 2001 tot instelling van een stelsel van noodmaatregelen in de omgeving van nucleaire basisinstallaties waarvoor een speciaal interventieplan geldt (*JORF* van 14 december 2001, blz. 19848). In dupliek beroept de Franse regering zich eveneens op de artikelen L.1333-3 en L.1333-8 van de wet op de volksgezondheid, zoals deze voortvloeien uit besluit nr. 2001-270 van 28 maart 2001 (*JORF* van 31 maart 2001, blz. 5057) en wet nr. 2001-398 van 9 mei 2001 (*JORF* van 10 mei 2001, blz. 7325).

46 Aangezien deze bepalingen na 27 oktober 2000 zijn vastgesteld, kan het Hof om de in de punten 19 en 25 van dit arrest uiteengezette redenen daarmee geen rekening houden.

47 Bijgevolg moet het onderzoek van het Hof tot decreet nr. 90-394 worden beperkt. De artikelen 7, derde alinea, en 9, tweede alinea, van dit decreet bepaalden dat de radio- of televisieberichten waarmee de alarmtoestand wordt afgekondigd en de bevolking instructies wordt gegeven over de te volgen gedragslijn, werden uitgezonden binnen de termijnen respectievelijk bepaald door de minister belast met de burgerlijke veiligheid of door de prefect belast met de leiding van de hulpverlening, en in voorkomend geval overeenkomstig de door hen bepaalde periodiciteit werden herhaald.

48 Vastgesteld moet worden dat deze bepaling geen volledige uitvoering geeft aan artikel 6 van de richtlijn, waarin is bepaald dat de feitelijk getroffen bevolking onverwijld moet worden ingelicht over de noodsituatie en de te volgen gedragslijn.

49 Hieruit volgt dat de op de vervaldag van de termijn voor de naleving van het met redenen omkleed advies geldende nationale wetgeving, artikel 6 van de richtlijn in dat opzicht niet naar behoren had uitgevoerd.

De vijfde grief, betreffende artikel 7 van de richtlijn

50 De Commissie betoogt dat artikel 7 van de richtlijn, betreffende de informatie van de interventieteams, niet volledig in Frans recht is omgezet. Circulaire nr. 1102 van 29 september 1987 betreffende de organisatie van de medische verzorging op de eerste dag van een radiologische of nucleaire ramp (dringende medische hulpverlening) is ontoereikend om de doelstellingen van deze bepaling te verwezenlijken. Volgens de Commissie voldoet zij niet aan de eisen van rechtszekerheid als bedoeld in de rechtspraak van het Hof.

51 De Franse regering betwist de gegrondheid van deze grief niet. Zij is voornemens artikel R.1333-85 van de wet op de volksgezondheid zo spoedig mogelijk te wijzigen ten einde volledig aan artikel 7 van de richtlijn te voldoen.

52 Benadrukt moet worden dat voornoemde circulaire nr. 1102 geen enkele bepaling inzake de informatie van de hulpteams bevat.

53 Overigens geldt het besluit van 21 november 1994 betreffende de vorming van beroepsbrandweerlieden (*JORF* van 7 januari 1995, blz. 319) in zijn oorspronkelijke versie enkel voor de brandweerlieden en niet voor andere personen die bij de organisatie van de hulpverlening betrokken kunnen worden.

54 Daarbij komt nog dat dit besluit weliswaar voorziet in een specifieke opleiding inzake stralingsrisico's, maar dat blijkens de artikelen 23, lid 2, en 27, lid 2, ervan deze opleiding alleen op vrijwillige basis wordt gevolgd met het oog op promotie. Daarom beantwoordt zij niet aan de door artikel 7 van de richtlijn verplicht gestelde adequate en geregeld bijgewerkte opleiding.

55 Hieruit volgt dat de op 27 oktober 2000 geldende Franse regelgeving, zoals hierboven uiteengezet, artikel 7 van de richtlijn niet naar behoren had uitgevoerd.

De zesde grief, betreffende artikel 8 van de richtlijn

56 De Commissie brengt in herinnering dat artikel 8 van de richtlijn bepaalt dat de in de artikelen 5, 6 en 7 van de richtlijn bedoelde informatie „ook de aanduiding [omvat] van de autoriteiten die met de toepassing van de in deze artikelen bedoelde maatregelen belast zijn". De praktijk van de Franse autoriteiten, die erin bestaat de verantwoordelijke autoriteiten te vermelden in de voor de informatie van het publiek gebruikte media, kan in dit verband niet toereikend worden geacht om de correcte en volledige omzetting van voornoemd artikel 8 te verzekeren. Volgens de Commissie voldoet deze praktijk immers niet aan het rechtszekerheidsbeginsel.

57 Er zij aan herinnerd dat de lidstaten volgens artikel 161, derde alinea, EA bevoegd zijn om voor de uitvoering van de richtlijnen de vorm en de middelen te kiezen waarmee het door de richtlijnen nagestreefde resultaat het best kan worden bereikt. Blijkens deze bepaling vereist de omzetting van een richtlijn in nationaal recht niet noodzakelijkerwijze in elke lidstaat een optreden van de wetgever. Het Hof heeft dan ook herhaaldelijk geoordeeld dat een formele overname van de voorschriften van een richtlijn in een uitdrukkelijke en specifieke wetsbepaling niet altijd nodig is (zie in die zin arresten van 26 juni 2003, Commissie/Frankrijk, C-233/00, Jurispr. blz. I-6625, punt 76, en 20 november 2003, Commissie/Frankrijk, C-296/01, Jurispr. blz. I-13909, punt 55).

58 De zesde grief van de Commissie moet in het licht van deze rechtspraak worden onderzocht.

59 In casu heeft de Commissie geenszins aangetoond dat voor de naleving van de verplichting van artikel 8 van de richtlijn is vereist dat in de nationale rechtsorde specifieke omzettingsmaatregelen worden opgenomen.

60 Bovendien erkent de Commissie het bestaan van een praktijk van de Franse autoriteiten, die erin bestaat de verantwoordelijke autoriteiten te vermelden in de voor de informatie van het publiek gebruikte media, maar toont zij niet aan hoe deze praktijk in strijd zou zijn met de verplichting van voornoemd artikel 8.

61 Bijgevolg moet de zesde grief ongegrond worden verklaard.

62 Gelet op het voorgaande moet worden vastgesteld dat de Franse Republiek, door niet uiterlijk op 27 oktober 2000 de maatregelen vast te stellen die nodig zijn om te voldoen aan de artikelen 2, 3, 6 en 7 van de richtlijn, de krachtens deze richtlijn op haar rustende verplichtingen niet is nagekomen.

Kosten

63 Volgens artikel 69, lid 2, van het Reglement voor de procesvoering wordt de in het ongelijk gestelde partij in de kosten verwezen, voorzover dit is gevorderd. Volgens artikel 69, lid 3, van dit Reglement kan het Hof de proceskosten evenwel over partijen verdelen of beslissen dat elke partij haar eigen kosten zal dragen, indien zij onderscheidenlijk op een of meer punten in het ongelijk worden gesteld. Nu in casu elk van de twee partijen ten dele in het ongelijk wordt gesteld, moet worden beslist dat zij elk hun eigen kosten zullen dragen.

Het Hof van Justitie (Eerste kamer) verklaart:

1) **Door niet uiterlijk op 27 oktober 2000 de maatregelen vast te stellen die nodig zijn om te voldoen aan de artikelen 2, 3, 6 en 7 van richtlijn 89/618/Euratom van de Raad van 27 november 1989 betreffende de informatie van de bevolking over de bij stralingsgevaar toepasselijke maatregelen ter bescherming van de gezondheid en over de alsdan te volgen gedragslijn, is de Franse Republiek de krachtens deze richtlijn op haar rustende verplichtingen niet nagekomen.**

2) **Het beroep wordt verworpen voor het overige.**

3) **Partijen dragen hun eigen kosten.**

Ondertekeningen